

ในปี พ.ศ. 2369 ประเทศอังกฤษได้ทำสงครามกับประเทศพม่า และได้ดินแดนหัวเมืองมอญ ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับล้านนา จึงมีชาวอังกฤษเข้ามาติดต่อกับค้าขายกับล้านนา และทำธุรกิจป่าไม้ในล้านนา ซึ่งในช่วงแรกๆนั้นยังไม่มีปัญหากันมากนัก เมื่ออังกฤษได้ดินแดนพม่าทางตอนล่าง อิทธิพลของอังกฤษก็ขยายมาใกล้ชิดกับล้านนามากขึ้น ก็มีชาวพม่าซึ่งอยู่ในบังคับของอังกฤษเข้ามาทำป่าไม้ในล้านนามากขึ้น จึงเกิดมีปัญหาขัดแย้งกับเจ้าเมืองผู้ให้สัมปทานป่าไม้ในท้องถิ่น กับคนในบังคับของอังกฤษมากขึ้น อังกฤษจึงเรียกร้องให้รัฐบาลกลางที่กรุงเทพฯเข้ามาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2416 ทางกรุงเทพฯจึงได้ส่งพระนรินทรราชเสนี (พุ่ม ศรีไชยยันต์) ไปเป็นข้าหลวงสามหัวเมืองประจำที่เชียงใหม่ เพื่อควบคุมดูแลปัญหาในเมืองเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ขณะนั้นเหล่าหัวเมืองขึ้นของพม่าต่างเป็นอิสระ ได้ยกกำลังเข้าโจมตีหัวเมืองชายแดนล้านนา ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นเกินกำลังที่เชียงใหม่จะจัดการได้ และในขณะนั้นสถานการณ์ภายในเมืองเชียงใหม่ก็มีปัญหา เนื่องจากพระเจ้าอินทวิชยานนท์มีความเข้มแข็งในการปกครอง เจ้านายชั้นสูงจึงแย่งชิงอำนาจกัน ทำให้เป็นโอกาสดี ของกรุงเทพฯ ที่จะเข้ามาปฏิรูปการปกครอง โดยระยะแรกในปี พ.ศ. 2427 ได้จัดการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบมณฑลพายัพ หรือ มณฑลลาวเฉียง การปฏิรูปการปกครองดำเนินการอย่างค่อยๆเป็นค่อยๆไป โดยทางกรุงเทพฯ ส่งข้าหลวงขึ้นมาช่วยให้คำแนะนำในการบริหารราชการ ได้มีการแต่งตั้ง ตำแหน่งเสนาขึ้นมาใหม่ 6 ตำแหน่งได้แก่ กรมมหาดไทย กรมทหาร กรมคลัง กรมยุติธรรม กรมวังและกรมนา และให้คงตำแหน่ง เจ้าสนามหลวงอยู่ แต่ลดความสำคัญลงและพยายามลดรอนอำนาจเจ้าเมืองที่เล็กละเล็น้อย ในปี พ.ศ. 2442 ล้านนาได้ปฏิรูปการปกครองเป็นแบบ มณฑลเทศาภิบาล นับเป็นการยกเลิกฐานะหัวเมืองประเทศราช และผนวกดินแดนล้านนาเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรสยาม

ข้อมูลจาก หนังสือ แผ่นดินล้านนา ของ สุรพล ดำริห์กุล